

Sykepleien

ETIKK

Er yrkesetiske retningslinjer bare til pynt?

Hva er hensikten med yrkesetiske retningslinjer når vi overser de?

[Rådet for sykepleieetikk](#)

FAKTA

SPØR OM ETIKK Har du et spørsmål om etikk? Send oss en [e-post](#).

[Rådet for sykepleieetikk](#) er et uavhengig organ i Norsk Sykepleierforbund. Sykepleien vil i denne spalten publisere et utvalg av etiske spørsmål og dilemmaer som etisk råd har mottatt. Tekstene er anonymisert.

«Praksisen strider mot mine verdier og moralske syn»

«Jeg lurer på hva som er vitsen med yrkesetiske retningslinjer når det ikke er noe krav på at vi skal følge dem? Ved avdelingen min har det alltid vært en selvfølge at pasienter ikke skal dø alene. Vi har brukt å leie inn fastvakt, men det er det helt slutt på. Nå får vi ikke lov til å leie inn med mindre pasienten er veldig urolig. Det betyr at det er opp til pasientens pårørende, eller om det er travelt i avdelingen eller ikke, som blir avgjørende for mye tilsyn den døende får. Ikke alle pasienter har pårørende, eller har pårørende som kan være til stede.

Denne praksisen strider mot mine verdier og moralske syn. Det hjelper lite å argumentere med yrkesetiske retningslinjer, når det ikke er noe ledelsen bryr seg om. Det er også andre ting i yrkesetiske retningslinjer som jeg mener brytes, men hva så liksom. Det er sånn jeg føler det er fint i teorien og noe man kan bruke som føringer i å bli en bra sykepleiere i egen refleksjon, men ellers ikke nyttig. Kan liksom ikke slå i bordet med noe av det. Ledelsen er altfor distansert og det er ingen konsekvenser for brudd på de yrkesetiske retningslinjene.

Jeg syntes ting blir verre og at yrket er litt i forfall. Jeg begynner faktisk å vurdere et annet yrke, da jeg er usikker på hvor lenge jeg kan stå for den måten vi blir tvunget til å praktisere yrket.»

Rådet svarer:

Dette er en litt annerledes henvendelse enn dem vi vanligvis får i Rådet. Vi kjenner oss igjen i frustrasjonen din, og den motløse avslutningen i e-posten berører oss.

Hensikten med de yrkesetiske retningslinjene (YER) er å være vår moralske rettesnor. YER gjelder for alle sykepleiere – også ledere. Når det gjelder omsorg for døende, er følgende punkt viktig å trekke fram:

1.12 Sykepleiere bidrar til at mennesker i livets slutfase får en verdig, skånsom og trygg død. Sykepleiere sørger for at pasienten ikke dør alene, med mindre pasienten ønsker det.

Dette er sterke og viktige ord. De forteller hva vår profesjon står for, og hva vi skal arbeide for. Også lovverket forplikter oss, blant annet helsepersonelloven § 4 om faglig forsvarlig og omsorgsfull hjelp:

Helsepersonell skal utføre sitt arbeid i samsvar med de krav til faglig forsvarlighet og omsorgsfull hjelp som kan forventes ut fra helsepersonellets kvalifikasjoner, arbeidets karakter og situasjonen ellers.

Helsepersonelloven stiller ikke bare krav til den enkelte, men også til at virksomheten organiseres slik at helsepersonell kan oppfylle sine lovpålagte plikter. Kapittel 3, § 16, handler om krav til organisering:

Virksomhet som yter helse- og omsorgstjenester, skal organiseres slik at helsepersonellet blir i stand til å overholde sine lovpålagte plikter.

Det betyr at både sykepleiere og ledelse er forpliktet. Lovverket kan – og bør – brukes som argumentasjon overfor arbeidsgiver, i tillegg til YER.

Begrepet *omsorgsfull hjelp* kan være vanskelig å definere. Omsorg er ikke målbart, men vi merker det tydelig når den mangler. Hvem vet når en døende trenger tilsyn og omsorg? Er det bare de urolige som trenger tilstedeværelse? Dersom det ikke settes inn fastvakt til døende pasienter, med mindre de er urolige, er det fare for at behovet for trygghet ikke blir ivarettatt.

Yrkesetiske retningslinjer skal være et verktøy

YER er ikke et høytsvevende, uoppnåelig ideal. De er forankret i menneskerettighetene, i lovverket og i gode faglige standarder. Mange sykepleiere opplever å bli presset til å gå på akkord med viktige verdier og faglige prinsipper. Da er det viktig å kjenne til lovverket – både hvilke rettigheter og plikter vi har som helsepersonell, og hvilke rettigheter pasientene har.

YER hjelper oss å opprettholde en god faglig standard som ivaretar både pasientenes rettigheter og vårt oppdrag som helsepersonell.

Det er krevende tider for pasienter, pårørende og ansatte i helsevesenet. Opplevelsen av moralsk stress er en kjent problemstilling for sykepleiere: Vi vet hva som skal til for å gi

forsvarlig og omsorgsfull hjelp, men ytre rammer hindrer oss i å gjøre jobben slik vi vet vi burde.

Mange orker ikke å stå i dette presset – den emosjonelle belastningen det er å gjentatte ganger måtte gå på akkord med de profesjonsetiske verdiene som våre yrkesetiske retningslinjer bygger på.

GJELDER ALLE: De yrkesetiske retningslinjene (YER) er vår moralske rettesnor. YER gjelder for alle sykepleiere – også ledere. *Illustrasjon: Monica Hilsen*